

Datum: 2022-10-14

Dnr: 3.2-21/0066

Beslut i fråga om oredlighet i forskning

Beslut

Nämnden för prövning av oredlighet i forskning (nedan nämnden) beslutar att [REDACTED] inte gjort sig skyldig till oredlighet i forskning.

Bakgrund

Den 27 april 2021 inkom en anmälan om oredlighet i forskning till nämnden. Anmälan avser misstankar om manipulation av resultat framtagna genom forskning vid Kungliga Tekniska Högskolan (KTH) under ledning av [REDACTED] och som rapporterats på flera olika sätt. Målet för forskningen har varit att utveckla så kallad Evolvable Production Systems (EPS)-teknologi. Teknologin är tänkt att användas som ett flexibelt system för produktion av olika maskiner, exempelvis tvättmaskiner, där olika moduler i produktionskedjan automatiskt konfigureras till varandra. Anmälaren hävdar att de EPS-anläggningar som presenteras inte finns och exemplifierar detta genom tretton olika fall. Till grund för detta åberopar han bland annat att bilder på samma maskiner som har förekommit i olika sammanhang där de påstås visa olika EPS-system. Han anför också att han har sökt efter ”evolvable production systems” i olika forskningsdatabaser utan framgång. Anmälan innehåller även misstankar om plagiat/självplagiat i olika typer av artiklar. Som underlag till anmälan hänvisar anmälaren till ett stort antal artiklar, projektrapporter, avhandlingar, en video och hemsidor. Anmälaren påstår dessutom att den anmälda har fabricerat sitt CV i samband med en ansökan om professur i februari 2010.

Den anmälda bestrider att han gjort sig skyldig till oredlighet i forskning. Han bemöter samtliga misstankar som listas i anmälan och menar att anmälaren har missförstått vad EPS-teknologin består i. Han förklarar att de viktigaste delarna inte utgörs av olika maskiner utan av mjukvara och datasystem som inte syns på bild och att bilder på maskiner återkommer i olika sammanhang inte kan ligga till grund för misstankar om oredlighet. Till stöd för att olika system med EPS-teknologi har funnits, finns eller är under utveckling, bifogar han bilder, hänvisningar till filmer och artiklar, kontaktuppgifter till personer som kan intyga att hans påståenden är korrekta samt två brev från personer som stöder hans yttrande. Vad det gäller anklagelserna om plagiering klargör han att det är hans egen text som återkommer några gånger och att han alltid är med som författare när hans text har använts.

Nämnden har inhämtat ett sakkunnigutlåtande i ärendet. Den sakkunnige¹ bedömer att det är troligt att de system som utvecklats i samband med [REDACTED] forskning i huvudsak består av olika mjukvara och att det därmed är svårt att hävda att de inte existerar. Han menar att den anmälda har bemött anklagelserna om att EPS-teknologin inte skulle finnas på ett grundligt sätt. Han påpekar också att det finns goda grunder att anta att ett visst överlapp mellan olika artiklar som beskriver koncept och enkla prototyper är befogat. Han stöder förklaringen, som även getts av den anmälda, att företaget hellre vill ge egna namn på sina system. Han påpekar att då teknologin inte är patenterad, finns det ingen anledning att misstänka oredlighet för att just namnet ”evolvable production systems” inte återfinns på olika företags hemsidor. Han anför att det sannolikt finns vissa brister då det gäller referenshanteringen i en del av de publikationer som ingår i anmälan, men menar samtidigt att de inte är av allvarlig karaktär.

Den anmälda har meddelat att han inte har något ytterligare att tillägga efter att han tagit del av sakkunnigutlåtandet.

I ärendet har nämnden endast prövat [REDACTED] ansvar. Övriga medförfattares ansvar har inte prövats.

Motivering av beslut

Rättslig reglering

Nämnden ska pröva frågor om oredlighet i forskning enligt lagen (2019:504) om ansvar för god forskningssed och prövning av oredlighet i forskning (nedan lagen). Definitionen av oredlighet i forskning är enligt 2 § ”en allvarlig avvikelse från god forskningssed i form av fabricering, förfalskning eller plagiering som begås med uppsåt eller av grov oaktsamhet vid planering, genomförande eller rapportering av forskning”.

Den del av anmälan som avser fabricering av ett CV i samband med ansökan om en professur har inte prövats av nämnden då ett CV inte utgör planering, genomförande eller rapportering av forskning.

Fabricering, förfalskning eller plagiering

De former av oredlighet som nämnden ska pröva är fabricering, förfalskning och plagiering. Begreppen är inte definierade i lagen, men i förarbetena refereras till att de finns beskrivna i forskningsetiska kodexar och riktlinjer som till exempel Den europeiska kodexen för forskningens integritet^{2 3}. De redogörs också för i Vetenskapsrådets publikation God forskningssed⁴. Fabricering beskrivs, enligt

¹ Prof. Jim Tørresen, Oslo universitet, Norge

² Den europeiska kodexen för forskningens integritet. Reviderad utgåva. Berlin: All European Academies (ALLEA); 2018, kap. 3.1.

³ Prop. 2018/19:58, s. 45, 100.

⁴ God forskningssed. Stockholm: Vetenskapsrådet; 2017, kap. 8.

förarbetena, ofta som att man hittar på resultat och dokumenterar dem som om de vore riktiga. Med förfalskning avses manipulering av forskningsmaterial, utrustning eller processer eller att uppgifter eller resultat ändras, utelämnas eller undanhålls utan att det är motiverat. Slutligen är beskrivningen av plagiering att en forskare använder andras texter, idéer eller arbeten utan att ge tillbörligt erkännande till ursprungskällan.⁵

Anmälan gäller misstankar om fabricering, förfalskning och plagiering i ett stort antal artiklar, projektrapporter, avhandlingar, en video och hemsidor. Fabricering och förfalskning genom påståendet att EPS-teknologin och -system som hänvisas till eller presenteras i olika sammanhang inte finns. Plagiering därför att lika beskrivningar av systemen återkommer i vissa av de olika sammanhangen.

Den anmälda har förklarat att teknologin inte i första hand består av olika maskiner utan av mjukvara och datasystem. Han anför att det därför inte finns grund för misstankar om fabricering eller förfalskning med utgångspunkt i återkommande bilder på olika maskiner för vilka EPS-system kan vara del av produktionskedjan. Varje fall som beskrivs i anmälan bemöts och anmälares yttrande stöds av olika typer av bevisning, exempelvis bilder och videor som visar olika delar av system eller intyg från kontakter vid företag som har använt eller vidareutvecklat teknologin. Han menar att den text som återkommer är hans egen och att han är angiven som författare i de fall där den förekommer.

Enligt den sakkunnige är den anmäldes yttrande väl underbyggt. Han bedömer att det inte finns grund för misstankarna om fabricering eller förfalskning. Han menar att det kan finnas vissa brister i referenshanteringen i några av de anmälda publikationerna, men drar slutsatsen att det inte utgör allvarliga avsteg från god forskningssed.

Nämndens bedömning är att den anmälda visat att det arbete med EPS-teknologi som beskrivs i de olika sammanhang som tas upp i anmälan har utförts och att misstankarna om fabricering eller förfalskning saknar grund. Vidare bedömer nämnden att misstankarna om plagiering i själva verket rör misstankar om självplagiat, vilket ligger utanför nämndens prövningsområde.

Sammanfattningsvis finner nämnden att [REDACTED] inte gjort sig skyldig till oredlighet i forskning.

Nämnden har fattat beslut i detta ärende efter föredragning av handläggaren Sofia Ramstedt. I handläggningen har även handläggaren Dorota Green deltagit.

Catarina Barketorp
Ordförande

Sofia Ramstedt
Handläggare

⁵ Prop. 2018/19:58, s. 45, 100.